

**BLIJF NIET HANGEN IN HET VERLEDEN
DAT IS VOORBIJ.
RAAK NIET GESTREST VAN DE TOEKOMST
ZO VER IS HET NOG NIET.
LEEF IN HET HEDEN EN GENIET**

**Jaarverslag van de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis 2023
met de locaties**

Museum Het Warenhuis Markt 2, 457 BG Axel, 0115-562885

De Watertoren Kinderdijk 2, 4571 SX Axel, 0115-566745

De stadsmolen (1750) Molenstraat 72, 4571 EZ Axel, 0115-531584

Jaaroverzicht van de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis met de buitenlocaties De Axelse Stadsmolen en de Watertoren.

1. Algemeen

De Stichting Cultureel Erfgoed “Het Warenhuis” kent de locatie aan de Markt 2 in Axel, bestaande uit Het Warenhuis (de vroegere winkel van de familie Antheunis), de prachtige nieuwbouw daaraan en het woonhuis van de familie Antheunis op de Markt 2a.

Daarnaast vallen ook onder het beheer de Watertoren en de Axelse Stadsmolen. De gebouwen van het complex “Het Warenhuis”, alsmede de Watertoren zijn eigendom van de gemeente Terneuzen, waarvoor jaarlijks de huur moet worden betaald. De Axelse stadsmolen is geen eigendom van de gemeente, maar kent een eigen bestuur dat de exploitatie aan de Stichting het Warenhuis overlaat.

De Stichting heeft voor zijn gebouwen, de collectie en de exploitatie (zowel financieel als t.a.v. het publiek) de erkenning van het landelijk Museum Register. Het betreft hierbij de hoogste vorm van eisen die aan een museum kunnen worden gesteld. Dat vereist veel inzet en arbeidskracht om aan al die eisen te (blijven) voldoen. In 2018 is er een audit geweest waarna aan de afronding is gewerkt. Daarbij zijn de (minimale) onvolkomenheden weggewerkt.

Dank zij de voortdurende inzet van ongeveer 80 vrijwilligers is het mogelijk om het schema van openingstijden volgens een vast patroon waar te maken.

De bezoekers (het publiek) reageren uitermate verrast en buitengewoon positief op de ontvangst, de collectie en de opstelling van de collectie. Ook de variëteit en de diversiteit van de exposities roept waardering en bewondering op. Zie ter illustratie ons gastenboek bij de entree van het museum. De wisseltonstellingen en de tijdelijke exposities maken het, ook voor regelmatige bezoekers, telkens weer de moeite waard om een bezoek te brengen.

We definiëren de missie van *Het Warenhuis- Museum Het Land van Axel*:

“Het museum heeft tot doel het tonen, beschrijven, mondeling toelichten, inzichtelijk maken, van voorwerpen en verhalen die behoren tot het sociale, maatschappelijke en economische erfgoed uit de regio die sinds de 17^e eeuw bekend staat als het Land (Stad en Ambacht met de daarin gelegen dorpen) van Axel e.o.”

In Zeeuws-Vlaanderen heeft dit positioneringproces een aanvang genomen via de Terneuzense gemeentelijke Museumnota. De upgrade van het voormalige streekmuseum tot museum ‘Het Warenhuis’ als speerpunt van het gemeentelijk museumbeleid is mede daarvan een gevolg.

In de ontvangstruimte van het museum, het atrium, hebben we onze missie vertaald voor *het publiek*.

“In het Warenhuis maakt u kennis met het Land van Axel en met de mensen die er tussen 1850 en 1950 leefden. Wie ze waren. Hoe ze er uit zagen. Waar ze in geloofden. Hoe ze het landschap gestalte gaven. En hoe de sporen daarvan nog steeds te zien en te horen zijn. Maar Het Warenhuis is niet zomaar een plek waar oude spullen worden bewaard. Het zet de ramen open. Naar de rest van Zeeland en Nederland. En naar de buurlanden. En vooral: naar nú. Onze voorouders lijken meer op ons dan we denken. Ze hebben ons iets te vertellen. En dat doen ze hier in Het Warenhuis.

Wij wensen u een spannende ontdekkingstocht”.

2. Op zoek naar leiding en duidelijkheid

Op 10 augustus 2022 werden we opgeschrikt doordat onze locatie manager Hans van Bellen een hersenbloeding had gekregen tijdens zijn verblijf in Polen. Bestuursleden, de conservator en enkele vrijwilligers hebben pogingen gedaan om de taken van Hans zo goed mogelijk uit te voeren. In een gesprek met de gemeente Terneuzen (19 januari 2023) deed wethouder De Buck de toezegging dat er voldoende financiële hulp geboden zou worden, zodat we één fulltime of twee parttime krachten konden benoemen. Dit zou een welkome oplossing voor ons museum zijn. Er werd een nieuwe locatiemanager / conservator benoemd, die per 1 september 2023 met haar werk begon. Op zaterdag 01-07 konden alle vrijwilligers op een receptie kennismaken met de nieuwe directrice, Erika Pladdet. Dit gebeurde onder het genot van een hapje en drankje voor allen die vrijwilliger zijn in het museum, de molen en de watertoren. De kennismaking met de officiële relaties was later, op 06 oktober. Op 30-10-23 hebben we tijdens een extra vergadering van het AB besloten om de samenwerking met Erika te beëindigen per 01-11-23. Per 31 december verbraken we de relatie (na twee maand opzegtermijn) omdat we niet dezelfde ideeën over het te voeren beleid hadden. Op 01 januari 2024 hadden we dus nog steeds (of al weer) een vacature voor conservator/ locatiemanager.

Het Warenhuis drijft als het ware op de inzet van de vele, ca 80, vrijwilligers. Het bestand bestaat voornamelijk uit ouderen (gepensioneerden). Die groep wordt telkenjare ouder en nieuwe aanwas is er te weinig. De reden daarvan is dat veel gepensioneerden aanzienlijk later met pensioen gaan.

De Stichting hanteert de Ethische Code voor Culturele instellingen.

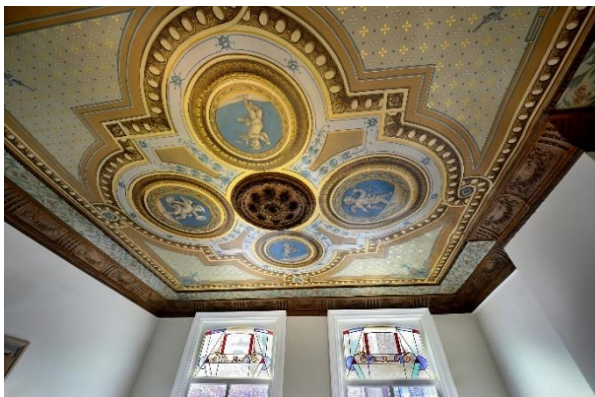
Behalve de vrijwilligers die direct contact hebben met het publiek (de bezoekers) is er een grote groep die heel veel goed werk verricht “achter de schermen”.

Daarbij kan gedacht worden aan:

- Technische bijdrage aan expositiepresentatie
- Beheer en onderhoud van het depot
- Bijwerken en bijhouden van de collectieregistratie (Ad-lib)

- Het schoonhouden vrij houden van parasieten om de collectie (blijvend) te beschermen
- Een belangrijk rol hierbij is weggelegd voor de conservator die ten aanzien van de collectie(vorming) en exploitatiebeleid een centrale rol vervult.

De al langer slepende kwestie met betrekking tot de BTW-problematiek, aangaande de prestatieovereenkomst tussen gemeente en het bestuur van Het Warenhuis en de Watertoren, werd samen met de gemeente constructief opgepakt en zal waarschijnlijk begin 2024 afgerond worden, door een afrondend gesprek, met een door de gemeente aangezocht externe deskundige. Aan de besprekingen werd van de kant van de gemeente deelgenomen door de heer De Hulsters en mevrouw De Meulmeester. Van de zijde van HW waren het DB, de accountant en de conservator betrokken.

We hadden met de naweeën van corona te maken, we ontbeerden een betaalde kracht die leiding zou moeten geven. Mogelijk viel niet elke wisselexpositie bij een groot publiek in de smaak, ondanks de onvermoeibare inzet van onze vrijwilligers. Hierdoor vielen de aantallen bezoekers dit jaar iets tegen. De cijfers voor de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis in 2023 waren: Museum 5.371, Stadsmolen 1.223 en Watertoren 2.063. Dit

waren in totaal: 8.657 geregistreerde bezoekers. De watertoren en de molen hadden iets minder bezoekers dan in 2022. Het museum had bijna 5.000 minder bezoekers. (De gegevens van 2022: In het museum kwamen toen 10.182 bezoekers, in de stadsmolen waren dat 1.329 en de watertoren ontving 2.437 bezoekers. Dit kwam mede door de succesvolle expositie van werken van Johnny Beerens "Getekend door de Zee".

Op 16 mei hielden we onze traditionele vrijwilligersavond waarbij onder het genot van een hapje en een drankje terug gekeken werd op het voorgaande jaar 2022 en vooruit gekeken werd naar 2023.

Tijdens de vrijwilligersavond kwamen vooral de volgende thema's aan bod:

Dankwoord voor de inzet, in bijzonder voor Johnny Beerens bij de tentoonstelling GddZ, die meer dan 7.500 bezoekers trok in ongeveer 3 maand openstelling. Het verslag van onze vertrouwenspersoon werd toegelicht. Zoals bij veel musea hebben wij ook een tekort aan vrijwilligers, bijzondere aandacht hebben de beide buitenlocaties: de stadsmolen en de watertoren.

De vrijwilligers van ons museum hebben deelgenomen aan diverse nascholingen waaronder BHV en nascholing voor een AED. Het verslag 2023 van de vertrouwenspersoon gaf geen aanleiding actie. Aan het eind van het jaar was er voor iedere vrijwilliger een goed gevuld kerstpakket als dankzegging voor het vele werk in afgelopen museumjaar

In het kader van veiligheid in en om de gebouwen hebben we enkele bijeenkomsten gehad van een werkgroep RI&E. Dit onder leiding van een vrijwilliger die zijn gehele leven met deze materie bezig was: Ruud Jaberg op 03-04 en 08-05-23. Dit werkveld dient elk jaar en dus ook in 2024 aandacht te krijgen: BHV, veiligheid en ontruimingsplan.

Ook met het bestuur van onze collectiegever, Het Land van Axel (LvA), hebben we enkele keren vergaderd. Dit om te komen tot een goede inventarisatie van hetgeen in de buitendepots staat. Zo kunnen we ook kijken of er zaken afgestoten kunnen worden of een plekje in het museum verdienen. LvA hield op **2 september** een zeer

geslaagde Boeren Fair op Reuzenhoek. Het mooie weer zorgde voor een goede opkomst van publiek; oude ambachten werden getoond, en menig overtuigend item wisselde van eigenaar.

3. De lopende exposities in 2023

De vaste expositie wordt steeds geflankeerd door één of meer wisseltentoonstellingen. Voor de komende periode gaat het om: De expositie "**Kleur bekennen**" was gestart op 10-12-2022 en liep over de jaargrens heen tot Kerst 2023. De expositie werd opgeruimd vanaf 23-12-23

om plaats te maken voor Ode aan Nederland van Jimmy Nelson. De museumvrijwilligers hadden het geluk dat ze al in 2023 een preview hierop hadden. De schilderijen in **Kleur bekennen** kwamen uit de eigen collectie en er waren enkele bruiklenen. Er werd werk getoond van o.a. Anneke v.d. Feer, Johnny Beerens, Daan v. Driel, Heleen Mieras, Marian v. Puyvelde, Theo Jordans, Kees Broerse, Pieter de Bodt, Peter Gabriëlse, Paul Kammer (afbeelding hier naast), Johannes Kollaard, Cees v. Langevelde, Gerard v. Grieken, Ferdinand Jean Luigini en Frans Kegels

Op 10 januari was er een speciale presentatie gepland over de expositie "kleur bekennen" voor de vrijwilligers en de drukbezochte vernissage voor vrijwilligers en kunstenaars, bruikleengevers, vrienden en donateurs was op 27 januari. Er waren toen nog een aantal beperkende maatregelen van kracht inzake de corona pandemie. Onderdeel van deze expositie is een verzameling tekeningen uit het bezit van Het Warenhuis van de kunstenaar Anneke v. d. Feer. Een belangrijke kenner van haar werk, André Stufkens, heeft op 31-01-23

een druk bezochte lezing gehouden en op 23 februari 2023 zijn boek presentatie in Het Warenhuis tijdens een druk bezochte lezing over het werk en leven Anneke vd Feer. Voor een goed gevulde zaal vertelde André Stufkens over zijn boek *Anneke van der Feer. Helemaal eerlijk zijn*. Ze was geëmancipeerd, maakte deel uit van de informele

Nederlandse/Amsterdamse avant-gardekunstenaarsgroep tussen de beide Wereldoorlogen waar beeldende kunstenaars, schrijvers, cineasten, fotografen en schrijvers deel van uitmaakten. Stufkens liet beelden zien uit het rijk geïllustreerde boek. Van de Feer exposeerde in het Stedelijk Museum met de Onafhankelijken, was communist, reisde met Joris Ivens naar Moskou, werkte in Parijs en Joegoslavië en streek na de oorlog in Veere neer. Jan van Damme, voorheen correspondent van de PZC, nu tijdschrift Zeeland, interviewt Stufkens: wie ben je, wat doe je zoal, wat interesseert je aan Van der Feer enz. Hij interviewt ook enkele mensen die Anneke van der Feer nog persoonlijk gekend hebben in haar Veerse tijd na WO II tot haar

overlijden in januari 1956. De geïnterviewden waren indertijd haar buurtkinderen.

Boekgegevens: André Stufkens, *Anneke van der Feer. Helemaal eerlijk zijn*. 160 pagina's, full color. Zeer rijk geïllustreerd, o.a. met tekeningen uit de 19 schetsboeken die in het bezit zijn van Museum Het Warenhuis. Uitgave: Europese Stichting Joris Ivens. ISBN 9789 0804 65107. Prijs € 18,95. Te koop in Museum Het Warenhuis.

Op de begane grond was een expositie ingericht door de werkgroep exposities met de titel "Met een hoepeltje erom", historisch speelgoed uit de museumcollectie. Deze expositie zou aanvankelijk lopen tot 06 mei, maar werd verlengd tot en met 28 oktober 2023. . De expositie "Met een hoepeltje erom" werd geopend op 21 oktober 2022. Deze expositie was een langlopende tentoonstelling over speelgoed

De poppendokter kwam op bezoek bij tentoonstelling "met een hoepeltje erom" op woensdagmiddag 5 april. Er kwamen veel kinderen in de leeftijd t/m 10 jaar langs om hun pop/beer door de dokter "beter te laten maken".

Op 23 augustus was er weer een spelletjesmiddag van 14.00 tot 16.00 uur, georganiseerd door werkgroep Educatie. Om 19.30 uur zou Michael van Beverwijk een lezing voor volwassenen over speelgoed geven. Helaas kon deze geen

doorgang vinden.

De Watersnood ramp 1953,

Vanwege het feit dat Zeeland, noord Brabant en Zuid-Holland in februari 1953 getroffen werden door een immense watersnood hielden we op 28-02 praatavond over 70 jaar watersnoodramp. In dit herdenkingsjaar hielden we een Vertelcafé. Via facebook en interne kanalen werd er ruchtbaarheid aan gegeven. We hadden evenwel het maximum aantal deelnemers op 30 gezet, zodat er niet meer dan 30 mensen aanwezig zullen zijn. Ieder krijgt dan de kans om iets te vertellen. Vanuit de werkgroep expositie doet Nettie het welkomstwoord en gelijk de aftrap met een eigen verhaal. Jannie Hamelink c.s. verzorgde een muzikaal intermezzo met spinet en fluit.

Tussen kunst en kitchen

Dit evenement werd weer door Axclusief georganiseerd op zaterdag 15 juli. Wij deden mee. De activiteit van vorig jaar was een groot succes. Het deelnemen hangt jaarlijks af van het feit of er genoeg vrijwilligers zijn voor zowel museum als molen. Het idee is om een activiteit te organiseren met als thema: "pannenkoeken".

Was getekend Jean Kamps

Vanaf 4 november was op de begane grond een belangrijk overzicht van het werk van de Koewachtse kunstenaar Jean Kamps te zien onder de titel "Was getekend Jean Kamps". Hij schonk een belangrijke schat aan achter glas schilderwerk, bronzen beelden en

gebeeldhouwd werk aan het museum. Een deel van dat werk van Jean Kamps is te zien vanaf 10 november 2023 t/m maart 2024 op de voorvloer beneden. Hier onder en naast enkele bronzen beelden en een schilderij uit de serie Vincent van Gogh. De opening was stemmig en informatief, zowel naar het tentoongestelde (achterglastechniek "Vincent van Gogh" en bijbelse taferelen uit het oude testament). De expo werd door het publiek goed ontvangen.

De boerenfair

Op 2 september was er een Boeren Fair op Reuzenhoek, met schitterend weer trok deze dag veel bezoekers. Onze bruikleengever van de vaste collectie probeerde meer aandacht te genereren voor oude ambachten en ook een aantal overbodige boeren artefacten te verkopen, om zo de kas te spekken.

Op **Open Monumenten Dag** zaterdag 9 september met als thema "Levend Erfgoed" hadden we een zonnetrein gereserveerd. Deze had als route een verbinding te leggen tussen

Museum het Warenhuis, de Stadsmolen en de Watertoren. Ook werd de gereformeerde kerk aangedaan. De zonnetrein was deze keer voorzien van een speciale aanhangwagen waardoor deze rolstoeltoegankelijk is. De Klederdrachtgroep was aanwezig in het Warenhuis. Waar de groep ook een presentatie gaf. Deze dag was er koffie met echte Westdorpse vlaai. De toegang voor alle drie locaties en de zonnetrein was gratis.

Vergadering LvA en HWdb over boerenfair / lamo . Op 02-09-23 is **de Boerenerf Fair** gepland.

9 september: Open MonumentenDag in Axel.
thema dit jaar:
Levend erfgoed

4 Axelse monumenten in de stadskern Axel zijn deze dag weer geopend van 10.00-17.00 uur en **GRATIS** te bezoeken.

Het **zonnetreintje** brengt je, ook gratis, tussen 10.30 en 15.30 uur van monument naar monument.

Programma:
Museum:
Demonstraties paeremessen, kralentasjes breien en strikken borduren en voor de kinderen een extra knutselactiviteit.

Molen en Watertoren:
Een leuke speurtocht
Natuurlijk kunt je weer molenbrood kopen en vanaf ong. 50 m hoogte over Axel kijken.

De Axelse Klederdrachtgroep is ook weer heel de dag aanwezig en geven een presentatie in het museum om **14.00-14.30** uur

Er wordt een boerenerf fair gehouden op zaterdag 2 september 2023 bij A. de Kraker op Reuzenhoek 1 te Zaamslag. Het Warenhuis zal aanwezig zijn met een kraam voor verkoop van winkelartikelen en koffie met cake. De Stadsmolen en de Watertoren zullen ook aanwezig zijn en een kraam delen.

Op 24 juni was er een professionele fotoshoot ten behoeve van de POT-catalogus (Pot- interieur Axel). Hierbij waren zowel het interieur als het exterieur van ons museum Het Warenhuis de achtergrond.

Jimmy Nelson, een internationaal gekend en beroemd fotograaf, vertoont bij ons zijn Foto-expositie "Ode aan Nederland".

Nelson is de maker van de fotoboeken 'Before they pass away', 'Homage to Humanity' en Jimmy Nelson, heeft een mooi dik fotoboek gemaakt over de mooiste Nederlandse klederdrachten 'Between the Sea and the Sky'. De wisselexpositie is pas

volgend jaar (2024) te zien vanaf 2 januari 2024. In dit jaar (2023) zijn veel voorbereidende werkzaamheden verricht. In de laatste week van 2023 werd de inrichting gedaan door een door de Nelson Company ingehuurde bouwploeg, samen met onze eigen bouwploeg, die niet onderdeel voor hun collega's.

De officiële opening is op 12 januari 2024. De vrijwilligers hebben al in de laatste week van 2023 kunnen genieten van een "sneak preview" bij de opbouw van de "Ode aan Nederland". Ook de Axelse dracht staat in dit mooie boek en is onderdeel van de expositie.

Nelson heeft in 2023 een signeersessie gehouden in Het Warenhuis waar dit boek en de postzegels met de klederdrachten ook worden verkocht. De postzegels zijn onderdeel van de 'persoonlijke' zegels van Collectclub van Post.nl. Tijdens de verschillende exposities zijn ook workshops, lezingen vernissages, vertelcafé's en finissages gegeven door de kunstenaar.

4. De tweede poot in Cultureel Erfgoed Het Warenhuis: De stadsmolen uit 1750

De Axelse Stadsmolen is een maalvaardige molen die regelmatig bemalen wordt. Open op zaterdagen van april t/m oktober. Van 11.00 – 15.00 uur. Toegang gratis. Groepsbezoek op afspraak. Gesloten tussen eind oktober en begin april. Vijftig jaar Nationale Molendag XL op zaterdag 13 mei 2023. De nationale molendag werd in 1973 voor het eerst gehouden en georganiseerd door de nu 100 jarige Hollandsche molen. Diverse molens in Nederland doen hier aan mee. Ook de Axelse Stadsmolen uit 1750 was onderdeel van de festiviteiten en was die dag geopend van 10.00 – 16.30 uur. Het was het gezelligheid troef met koffie, wafels en

limonade. Er was een leuke drukte van vele bezoekers. Het molenbrood was al tegen de middag uitverkocht. Er zijn 200 bezoekers geweest en er werden 22 molenbroden en veel wafels verkocht. De opbrengst hiervan komt ten goede aan het restauratiepotje voor klein onderhoud aan de molen. Om de molen in goede staat te houden, is regelmatig groot – en klein onderhoud nodig. Begin april 2023 is de buitenverlichting van de molen vernieuwd, waarbij LED verlichting is toegepast wat een besparing op energie zal geven. De molen staat nu 's avonds in een volledig ander licht te pronken.

Er stond net genoeg wind dat de molen de gehele dag malen kon. Voor bezoekende kinderen was er een bouw pakketje om een windmolentje te maken en je kunt vanaf vandaag een zegelboekje inplakken bij elk bezoek aan een deelnemende molen. Bij 5 zegels maak je kans op een mooie prijs en een molen uitje voor de gehele klas. Vlak bij

de molen hield de brandweer een oefening in het oude restaurant van het palinghuis. In Het Warenhuis was het druk vanwege een fotosessie van Jimmy Nelson met de klederdrachtengroep.

Voor het komende jaar (2024) is er een grotere onderhoudsbeurt nodig, wat enkele tienduizenden euro's gaat kosten. Bedragen welke niet uit eigen middelen voorhanden zijn. De Axelse molen is geen eigendom van de gemeente, maar eigendom van de Stichting Axelse Stadsmolen. Ook klein onderhoud, zoals schilderwerk, tijdelijk waterdicht maken van het metselwerk aan de romp moesten dit jaar worden uitgevoerd en uit de eigen middelen worden betaald. Het waterdicht maken met een bijenwasemulsie werd door de vrijwilligers uitgevoerd, evenals het binnen schilderwerk, waarbij de begane grond een opfrisbeurt kreeg.

De molen draaide bij voldoende wind, waarbij de molenaar en de vrijwilligers, u graag laten zien en vertellen over de werking van de molen. Voor de jeugd was er, zolang de voorraad strekte, een gratis aangeboden kleine attentie door de Hollandsche Molen.

Er heeft zich bij de Molen een nieuwe vrijwilligster gemeld, die ook graag de opleiding tot molenaar wil volgen. Uiteraard is het bestuur hier blij over en zal meewerken aan de opleiding. We hebben met de molen voor het eerst meegedaan aan de Rabo actie en een mooi resultaat binnen gehaald voor molen en warenhuis. De Axelse stadsmolen krijgt van de Rabo actie € 553,13 en het museum kreeg € 323,45. Voor het Cultureel Erfgoed was zodoende samen € 876,58 beschikbaar.

Op 14 oktober gaf Denny Vercrujisse tussen 11.00 en 15.00 uur een doorlopende presentatie over 'Dieren in en om Axel' in de Stadsmolen,

5. De Derde poot in Cultureel Erfgoed Het Warenhuis is de Axelse Watertoren uit 1936,

De openingsuren zijn vanaf de 1e woensdag na Koningsdag t/m laatste zaterdag van oktober. In oktober alleen open op zaterdag. Vanaf 13.00u tot 16.30u De toren is gesloten tussen eind oktober en eind april. De 60 meter hoge toren is te beklimmen tot in de koepel op ca. 50 meter hoogte. Op de begane grond vindt u wisselexposities gerelateerd aan natuur en milieu en een Slinger van Foucault. In een model is de werking van de watertoren goed te zien.

Evenals de molen was in 2023 de toegang gratis. Groepsbezoeken waren op afspraak. Op de toren bevindt zich een nestkast voor slechtvalken. In de watertoren heeft een paar slechtvalken genesteld en kuikens uitgebroed bij aanvang seizoen. Via de eigen webcam was dit goed te volgen: [Webcams: google YouTube watertoren Axel](#). Om de watertoren heen ligt een heemtuin die altijd vrij te bezoeken is.

tentoonstellingen in de watertoren :

Vanaf 7 juni tot half augustus was er een tentoonstelling met natuurfoto's, gemaakt door Hans Mulder met de titel; "Natuur dichtbij".

Zaterdag 17 en zondag 18 juni was er weer een bonsai weekend.

Op 15 september vond de nachtblindertelling plaats in De Watertoren,

Vanaf 16-08 tot 21-10 was hier de foto tentoonstelling "zeeuwse impressies" te zien met werk van jan vd laan, george vd vijver, ruth neuhausler landschap- en dierenfoto's

Op 28 oktober was het weer 'de Nacht van de Nacht' in De Watertoren met wandeling, sterrenwacht en creatieve kinderactiviteiten.

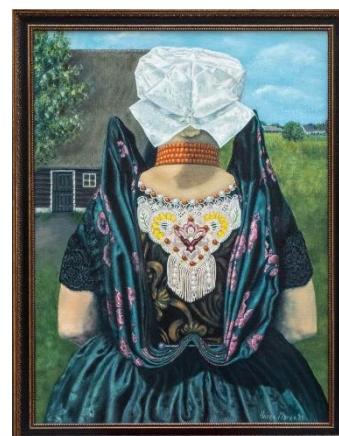
6. De organisatie van Stichting Cultureel erfgoed Het Warenhuis:

De dagelijkse leiding berust normaal gesproken bij de locatieleider en de conservator (complementair, samen vormen ze de directie van het museum) en wel in samenspraak met de diverse werkgroepen. Het betreft het vorm geven (in de meest letterlijke zin) aan de exposities zowel de vaste onderdelen als de tijdelijke. Het betreft een proces van langere planning, ideeontwikkeling, uitwerking van de plannen, concretisering (m.n. de technische planning en uitvoering), de feitelijke expositie en de evaluatie. Zoals eerder gezegd hebben we momenteel geen locatieleider. Deze vacature blijkt moeilijk in te vullen maar we hopen aan het einde van het eerste kwartaal 2024 de vacature te hebben ingevuld en gelijktijdig de conservator te ontlasten door het benoemen van een halve FTE conservator.

Het bestuur:

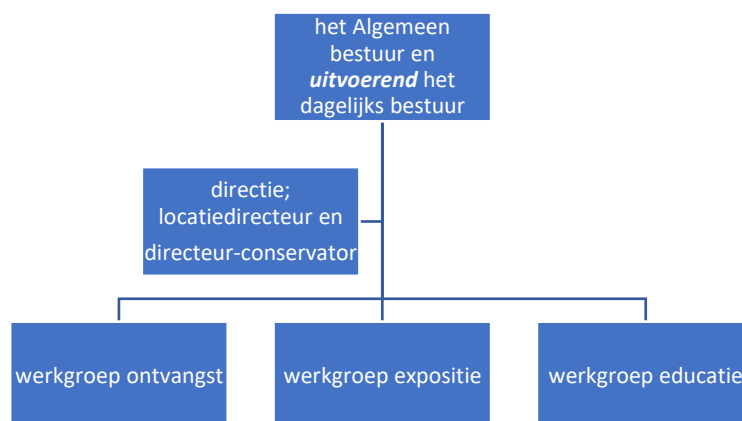
Formeel berust de verantwoordelijkheid voor de hele stichting bij het bestuur. Het bestuur toezien dat e.e.a. binnen de afgesproken grenzen worden gerealiseerd, zowel wat betreft de visie en missie, als de financiën betreft .

In de nieuwsbrief van december 2020 stelde de nieuwe voorzitter Piet Mertens zich voor. Dit deed hij een half jaar na zijn aantreden, omdat vanwege corona hiervoor fysiek geen goede mogelijkheid was. Piet schrijft dan, dat hij vooral veel motivatie haalt uit het feit dat de onderdelen van cultureel erfgoed Het Warenhuis uniek zijn en voorbeelden zijn van het rijke culturele erfgoed van het land van Axel; het museum met zijn unieke schilderijen en collectie, de stadsmolen uit 1750, de watertoren aan de Kinderdijk met zijn heemtuin en de Stichting De Zeeuw-Vlaamse vlag die op 21 juli 2020 onderdak gekregen heeft in het museum.

Organogram, adresgegevens, bestuursleden en -mutaties

Het organogram van de culturele centra Het warenhuis en de Watertoren. Samen met St. Exploitatie De Axelse Molen De Stadsmolen wordt gelijkelijk bestuurd met de beide ander locaties. Het DB is het bestuur van de Stadsmolen.

Adresgegevens:

De Axelse StadsMolen , Molenstraat 72 4571 EZ Axel 0115-531584

De Watertoren , Kinderdijk 2 4571 SX Axel tel.0115-566745

Het Warenhuis, Markt 2 / 2a, 4571 BG Axel. Tel 0115-562885

Het bestuur van Stichting Exploitatie De Axelse Molen (SEAM), Markt 2, 4571 BG Axel (KvK 41110616)

Het bestuur van Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis (incl. watertoren) Markt 2, 4571 BG Axel (KvK 61914215)

Bestuursleden Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis:

P.Mertens, voorzitter

R.Roctus, penningmeester

J.oude Kempers, secretaris

J.Goossen, lid

A.v.Hurck, lid

E.Luteijn, lid

N.de Jonge, lid

Conservator P.de Blaeij

Bestuursleden Stichting Exploitatie De Axelse Molen

P.Mertens , voorzitter vanaf 01-01-21

J.oude Kempers secretaris vanaf 01-01-21

R.Roctus, penningmeester vanaf 01-01-21

7. De vaste expositie, onze collectie:

De stichting heeft zelf vrijwel geen eigendommen (vermogen). Dit omdat de tentoongestelde collecties eigendom zijn van *andere* (rechts)personen: verenigingen, stichtingen, gemeenten, kerkgenootschappen en particulieren, die (delen van) de collectie in langdurige bruikleen hebben gegeven. Voor deze optie is gekozen om het eigendom en de exploitatie juridisch en financieel gescheiden te houden. Het leeuwendeel van het tentoongestelde wordt gevormd door de collectie van Stichting het Land van Axel. Hiertoe worden bruikleenovereenkomsten opgesteld. Voor het merendeel gaat het hier om bruiklenen voor onbepaalde tijd. Met name bij tijdelijke exposities gaat het om *tijdelijke* bruikleen.

Wel dient het museum de betreffende stukken van de collectie zelf te verzekeren.

Voor donateurs en andere milde gevers geldt de fiscale aftrekbaarheid voor een Culturele ANBI-instelling.

Regelmatig krijgt het museum stukken aangeboden, als gift of voor langdurige bruikleen.

De bedoeling is om alle geschenken, dan wel geleende goederen te registreren, hiervoor is in 2023 het registratie systeem Atlantis ingevoerd. Hiermee is het soms lastige werk om de

vindplaats dan wel de herkomst van het stuk goed te traceren, opgelost in een goed systeem.

De collectie kan worden verdeeld in een viertal categorieën:

- A. Museale stukken: van voldoende en toonbare kwaliteit; wordt in principe tentoongesteld of krijgt een vast plaatsje in het depot;
- B. Museaal interessant. Maar van mindere kwaliteit of onvoldoende uniek. Dat betreft dan vooral depotgoederen.
- C. Onvoldoende museale kwaliteit, vaak wel geschikt als *verbruiksmateriaal*, b.v. om patronen te maken ten behoeve van nieuw te maken klederdracht. Ook kan het zijn dat er ruim voldoende voorwerpen van aanwezig zijn die fraaier in de collectie passen.
- D. Van onvoldoende kwaliteit: wordt teruggegeven aan de schenker of er wordt op andere wijze afstand van gedaan.

In toenemende mate moet er actief worden gewerkt aan het *ontzamelen*. Dat gebeurt aan de hand van de landelijk vastgesteld procedure (LAMO). Hierin ligt er nog veel werk “op de plank”.

De vaste collectie vormt de ruggengraat van het Museum Het Warenhuis en wordt over het algemeen vrijwel continu tentoongesteld. Al worden voor de grotere tijdelijke exposities wel bepaalde stukken tijdelijk in het depot geplaatst.

De collectie biedt een mooi overzicht van het wel en wee van de bewoners en de streek “Het Land van Axel” door de eeuwen heen. De collectie kent daarom een breed scala aan thema’s:

- a. De archeologie van Zeeuws-Vlaanderen door de eeuwen heen.
- b. Het samenleven en de religies (protestant, katholiek) die hierin bepalend zijn geweest.
- c. Het boerenleven van ca 1850 - 1950
- d. De winkel (Het Warenhuis) van de familie Antheunis (rijksmonument)
- e. Het woonhuis van de familie (thans Rijksmonument door de hoogst originele binnen beschilderingen).
- f. De Oorlogsperiode.
- g. Contemporaine kunstuitingen.

Een van de doelen die we nastreven is zoveel mogelijk bezoekers weten te lokken.

Andere belangrijk doelen die volgens de statuten door ons nagestreefd moeten worden, zijn: Het exploiteren van het museum Het Warenhuis, de stadsmolen en de watertoren. Het bevorderen van kennis van de geschiedenis van Zeeuws- en Noord Vlaanderen. Het beheren en tentoonstellen van de collectie van stichting Het Land van Axel. Het bevorderen van educatie d.m.v. exposities en andere geëigende middelen.

7. De gebouwen van de stichting:

a. Het gebouw Markt 2 en 2a waarin Museum Het Warenhuis,

Het **Woonhuis Markt 2a** en het **Warenhuis op Markt 2** zijn wegens hun unieke inwendige beschilderingen als Rijksmonument aangemerkt. De gebouwen zijn typisch voor de 'belle époque' of de 'Jugendstil'. Het merendeel daarvan is inmiddels zodanig gerestaureerd dat bezoekers daarvan kennis kunnen nemen. Met name de kamers in de bovenverdieping moeten nog verder worden afgewerkt en ingericht. Daarvoor zijn extra middelen vereist waarvoor fondsen worden benaderd. Helaas is een eerste aanvraag niet gehonoreerd. Maar we blijven verder zoeken om – onder

begeleiding – bezoek daaraan mogelijk te maken. De vaste collectie geeft een goed beeld van het leven in het Land van Axel in – globaal – de periode 1850 tot 1950. Maar ook de periode daaraan voorafgaand (tot en met de ijstijd) en de nieuwe tijd, komt in de collectie aan bod. Zo blijft het museum zich voortdurend aanpassen en "bij de tijd".

b. De stadsmolen uit 1750

Het bestuur van de molen is een ingewikkelde kwestie. Eigenlijk zijn er 2 organisaties in betrokken: Stichting cultureel erfgoed Het Warenhuis en de Stichting Exploitatie De Axelse Molen (SEAM). Het bestuur van de molen wordt gevormd door de leden van het DB van het bestuur van het museum. De stadsmolen stamt uit 1750 en in 1999 is de restauratie van de molen begonnen. Het Bastion Vlissingen waarop de molen gesitueerd is, is ook conform historische gegevens gerestaureerd. De laatste eigenaar de heer Misseghers heeft de molen eind jaren 80 aan S.E.A.M. verkocht.

Onze molenaar A. Cappon zorgt er voor dat de molen op regelmatige tijden draait en dat het 'lopende' gedeelte onderhouden wordt. Het bestuur van de molen zorgt voor een goede verzekering.

Koningsdag, Oldtimerfestival tijdens Hemelvaartsdag, de verwendag, de Nationale Molendag, de Ouderendag, Open Monumentendag en de Kerstmarkt zijn dagen bij uitstek dat er extra activiteiten in de molen zijn.

Exposities zijn er in principe niet, omdat de molen zowel monumet als werktuig is. Het malen geeft stof. De belangrijkste attractie dit jaar was het in gebruik zien van de molen, waarbij molenaar J.A. Cappon het meel maalt en de wieken laat draaien.

c. De watertoren

De watertoren gebouwd in 1936 naar een ontwerp van C.v.Eck, torent 60,6m boven het landschap uit. Het oorspronkelijke doel was voor de Waterleiding Maatschappij Zeeuwsch-Vlaanderen zorgen voor een goede watervoorziening van de streek. Ook dit gebouw is net als Het Warenhuis eigendom van de Gemeente Terneuzen. Rond de toren ligt fraaie heemtuin. Vanuit de toren kun je op heldere dagen Antwerpen zien liggen. Het natuurgebied Smitschorre ligt aan de voet van de watertoren, waardoor je uitzicht hebt op de kreken, het golfterrein en het zweefvliegveld. Op de top van de watertoren is een slechtvalken paar jaarlijks aan het broeden en zijn kroost aan het opvoeden. Er staat een camera gericht op deze slechtvalken die een inkijk geeft op hun nestgedrag. Deze camera is in eigen beheer van de stichting om de broedende slechtvalk in beeld te kunnen brengen.

De Watertoren wordt omringd door de **Heemtuin**. Die wordt regelmatig bezocht. Daar zou misschien nog wat meer bekendheid aan gegeven moeten worden. Wat wel opvalt is dat ouders of grootouders met kinderen, het bezoek aan de Watertoren en de heemtuin combineren met een bezoekje aan de natuurspeeltuin (of het speelbos) in natuurgebied Smitschorre.

8. Bijlagen:

Bijlage 1, fusie met het bestuur van Stichting De Zeeuws-Vlaamse Vlag

Het Bestuur van Het Warenhuis, is tevens bestuur van de voormalige Stichting De Zeeuws-Vlaamse vlag. Deze vlag werd in 2009 officieel goedgekeurd en gepresenteerd bij gelegenheid van de viering van 200 jaar Zeeuws-Vlaanderen (Op 20-07-1814 was er voor het eerst sprake van Zeeuws-Vlaanderen).

De onderlinge verhoudingen van de strepen zijn 1:1:1:6:1:1:1 en de grens tussen de gekleurde strepen en de gele streep is golvend. De bovenste rode strepen zijn afkomstig uit de [vlag van Sluis](#), terwijl de onderste blauwe strepen afkomstig zijn van de [vlag van Terneuzen](#). De strepen vertegenwoordigen de [Noordzee](#), het [Zwin](#) en [Westerschelde](#). De gele streep in het midden van de vlag is belast met een zwarte leeuw, herinnerend aan de vlaggen

van [Vlaanderen](#) en [Hulst](#), weliswaar zonder de rode tong en klauwen. De bijzondere vormgeving van de leeuw is niet rechtstreeks gekopieerd van bestaande wapens, maar werd speciaal ontworpen zodat zij oogt als een "jonge, robuuste en dynamische leeuw". De kleuren van de vlag herinneren ook aan de banden van de regio met zowel [Nederland](#) als [België](#).

Zich bewust van de lokale geschiedenis, ontwierp Dingeman de Koning een vlag die de regio en de 3 gemeenten Terneuzen, Sluis en Hulst representeert. De vlag is horizontaal onderverdeeld rood-wit-rood-geel-blauw-wit-blauw. De vlag is opgenomen in het [vlaggenreger](#) van de [Hoge Raad van Adel](#), op verzoek van de burgemeesters van de drie gemeenten

Bijlage 2. De bezoekersaantallen voor ons museum is conform de definitie voor museumbezoek 'Museana':

- *Bezoeken gedaan tijdens besloten verhuur aan derden (bijvoorbeeld voor een huwelijk) worden niet als bezoek gerekend.*
- *Alle overige bezoeken worden wel meegerekend, ook tijdens door het museum zelf georganiseerde evenementen zoals openingen, lezingen, concerten en cursussen en winkelbezoek.*

De bezoekersaantallen in 2022 vielen reuze mee. Het is moeilijk om na een periode van 2 jaar overwegend gesloten zijn vanwege corona, weer in de belangstelling te komen. Zie onderstaand schema. In 2023 handhaven we de klimmende tendens van bezoekersaantallen van de afgelopen jaren. We hopen in 2024 weer op niveau van voor corona te zijn.

bezoekersaantallen	museum	stadsmolen	watertoren
2019	8.183	3.926	3.056
2020 corona	3.982	137	278
2021 corona	4.289	658	2.128
2022	10.182	1.329	2.437
2023	5.371	1.223	2.036

Bijlage 3. De sponsoren :

Naast onze vrijwilligers die zorgen voor opening, ontvangst en leerrijke momenten in het museum, bedanken we de gemeente Terneuzen voor de bestaanszekerheid van ons museum.

Tevens zeggen we dank aan onze sponsoren zoals o.a. de Raboclubsupport actie, (Pr. Bernhard) Cultuurfonds, Lionscultuurprijs, Frits Lensveltstichting

En natuurlijk onze donateurs en vrienden van Het Warenhuis en alle vrijwilligers bedanken wij voor hun inzet en medewerking.

Vastgesteld in de bestuursvergadering van .... Maart 2024

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. B. J.', is written on a background of horizontal lines. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.